

tæk

NR. 2 • JULI 2016 • STRAATEGETS KONTOR

ISSN 1903-5330

Læs bl.a. om:

Forside:

Mange børn flokkedes om tækkestanden til Folkemødet i Hvalsø, og man behøver ikke være særlig gammel for at være fascineret af tækkeskovel og strå. Læs mere side 24. Foto: Jørgen Kaarup

04

3 længer gik op i røg

Tækkemand Peter Nielsen nåede kun at redde hunde og bil, inden hans stråttækte ejendom blev flammernes bytte. Hans næste tag skal brandsikres...

06

Arkitekter hos Bonderøven

Frank Erichsens håndværkerskole, som endnu ikke er rigtig i gang, blev afprøvet af 40 studerende fra Arkitektskolen Aarhus. Tækning var en af disciplinerne

14

Rejsebrev fra Sydafrika

Kirstine Bovbjerg har været i Sydafrika og funderer over raceforskelle, kvalitetssikring, stråtag og arkitektur

18

Tækning i England og Holland

Turen rundt til kollegerne i det internationale samarbejde afsluttes med beretninger fra de to store stråtags-lande, England og Holland

28

Nu skal der tænges

Der er gang i tængningen på Læsø, hvor tre huse i år vil blive omfattende restaureret og få nyt tangtag

STRAATAGETS KONTOR APS ejes af Tækkelaug og Dansk Tækkemandslaug og er støttet af de to laug og Sepatec A/S.

STRAATAGETS KONTOR er branchekontor for tækkemændene og sekretariat for den internationale sammenslutning af organiserede tækkemænd, ITS – International Thatching Society.

FORMÅLET med kontoret er at medvirke til at fordoble antallet af tækkede kvadratmeter i Danmark inden 2023. Det skal ske gennem fagligt udviklingsarbejde, kvalitetssikring, opbygning og formidling af viden, billigere brandforsikringer og markedsføring.

STRAATAGETS KONTOR udgiver bladet TÆK, som udsendes til samtlige tækkemænd i Danmark og Sverige samt til udvalgte målgrupper med interesse for og tilknytning til tækkebranchen.

TÆK udkommer 4 gange årligt ved begyndelsen af hvert kvartal.

Ansvarshavende redaktør og kontakt:

Jørgen Kaarup • joergen@kaarup.eu • T 2125 9188

Grafisk produktion: WERKs Grafiske Hus a/s
Oplag: 600 stk.

I BESTYRELSEN FOR STRAATAGETS KONTOR:

Tækkemand Finn Guld (Formand, valgt af DTL)
Åshøjvej 8, 4600 Køge • T 4015 7156 • post@finnguld.dk

Tækkemand Thomas Gerner (valgt af Tækkelaug)
Hornebyvej b65, 3100 Hornbæk
T 2521 7752 • mail@horneby.dk

Arkitekt MAA Sven Jon Jonsen
Lindevangen 89B, 2830 Virum
T 2011 9711 • svenjonjensen@mail.tele.dk

GOD SOMMER

Det er et godt år for stråtaget og den danske tækkebranche.

Afstandskravet er sat ned. Dét er historieskrivning..!

Mange års arbejde og utallige brandtests har endelig båret frugt. Det er slået fast, at brandsikring virker, og at det derfor ikke er farligt at bygge dobbelt så tæt som det indtil nu har været tilladt.

Dermed er myndighedernes vurdering af risikoen ved brand i et brandsikret stråtag ændret i positiv retning. Det bør føre til billigere forsikringer. Gartnernes Forsikring er gået foran ved at give 50 procent rabat, hvis taget brandsikres med Sepatec. Andre selskaber vil formentlig følge efter. I Holland koster præmierne for stråttækte ejendomme med brandsikring omkring 10 procent mere end ved fast tag, så målet er klart.

Fokus på bæredygtigt og miljøvenligt byggeri vokser nærmest dag for dag. Tækkebranchen får forhåbentlig sin velfortjente andel i den vækst, der kommer til at foregå inden for miljø- og allergivenligt byggeri i både byer og på landet.

Byggeriet som helhed forventer en fremgang i år på syv procent, viser en prognose fra Byggefakta A/S, baseret på mere end 100.000 dataindsamlinger fra over 13.000 byggeprojekter.

Tækningen af Vadehavscenteret skrider støt og roligt fremad og giver positiv omtale, både blandt mange mennesker og i medierne, senest i TV 2 Nyhederne. Et flot, næsten symbolsk byggeri, som peger fremad mod mere samklang mellem naturens ressourcer og byggeriet.

Bladet Tæk slutter ikke sin æra, i hvert fald ikke i denne omgang. Forhåbentlig er dét også en god nyhed blandt tækkemænd og interesserede omkring branchen.

AF JØRGEN KAARUP
REDAKTØR, TÆK

3 F's beslutning om at købe 50 årsabonnementer – endda i to år frem – til de medlemmer af fagforeningen, der arbejder i tækkefaget, er en stor og flot håndsrækning til bladet, hvis trængte økonomi er uløseligt forbundet med at udgive et blad i omkring 500 eksemplarer. Som det kan læses andet sted i bladet var den økonomiske opbakning i form af frivillige bidrag fra tækkemænd yderst begrænset.

Til gengæld bakker bestyrelserne i laugene op om, at tækkebranchen fortsat har et fælles organ. En opbakning, der burde føre til overvejelser om at melde sig i laug, hvis man ikke allerede er det.

Økonomien på branchekontoret tegner som helhed fint, ikke mindst efter at Læsø Museum har besluttet sig for at sige ja til, at Straatagets Kontor står for en del af formidlingen af den unikke kulturarv, tagtagene er. En kulturarv, der nu sikres med nye tage og masser af opmærksomhed.

Salget af Sepatec går bedre i år end i 2015. Det gavner økonomien på branchekontoret, og det vidner om øget aktivitet i branchen. Som det fremgår af artiklen om tækkemandens eget hus, der brændte totalt ned, så er brandsikring værd at investere i og burde være et must ved nytækning.

Alt i alt er der mange grunde til, at der her fra skal lyde et ønske om en rigtig god sommer. Både på tagene og i haverne og andre steder med afslapning og nydelse, uanset om ferien foregår herhjemme, i udlandet eller bliver udsat til koldere og mørkere tider.

fotoget Bruno Alexander

Tækkemandens eget hus brændte

I løbet af en halv times tid var Peter B. Nielsens trelængede ejendom med stråtag brændt ned – han vil genopføre med strå, men denne gang med Sepatec under...

fotoget Bruno Alexander

Sådan ser den trelænggede ejendom ud i dag. Peter B. Nielsen er ikke i tvivl om, at der skal et brandsikret stråtag på det nye stuehus.

TEKST: JØRGEN KAARUP

FOTOS: BRUNO ALEXANDER OG JØRGEN KAARUP

LØRDAG DEN 23. APRIL går aldrig i glemmebogen for Peter B. Nielsen, tækkemand, der selv bor under stråtag. Eller rettere boede. For den lørdag forsvandt 650 kvadratmeter af tækkemandens eget tag på omkring 25 minutter. Fuldstændig. Taget var fra 1989 og uden brandsikring.

"Jeg sad inde og havde fået benene op og så fjernsyn og pludselig forsvinder signalet. Jeg kigger op og ser, at der er helt tåget ude på gårdspladsen og går ud for at kigge. Det var røg, og der var flammer oppe ved skorstenen.

Så var der ikke andet for end at få fat i hundene, få dem ud i bilen, og få den kørt væk. Så nåede jeg ikke mere. Jeg fik ikke andet med end det tøj, jeg stod i".

Peter slog øjeblikkeligt alarm, da han var klar over, at der var brand i taget. Det sker kl. 19.24. Den første brandbil kommer kl. 19.39, et kvarter senere. Men allerede da var det for sent.

"Vi kunne intet gøre", siger indsatslederen, Bruno Alexander fra Beredskab & Sikkerhed på Norddjursland. Tre brandbiler kom til stedet, og nogle få værdigenstande blev reddet ud.

KONTROLLERET NEDBRÆNDING

"Jeg vil kalde det en kontrolleret nedbrænding, for 20 minutter efter vores ankomst var tagene styrtet sammen og brændte inde i bygningerne. Derfor afventede jeg i begyndelsen, om der skulle sendes folk ind efter værdigenstande.

Da røgen lidt efter var væk fra kontoret, hvor vi skulle ind – så jeg kunne vurdere faren for sammenstyrtning – fik vi en røgdykker ind, og han fik reddet et våbenskab og et værdiskab ud", siger indsatslederen.

Alle tre længer, stuehus, værksted og stald, havde stråtag. Og alt brændte ned. Metalgenstande som vaskemaskinen er delvis smeltet, så der var varmt. Meget varmt.

Brandårsagen er ukendt, men mest sandsynligt er det, at enten en skorstensbrand eller gnister fra skorsten til mønning eller tag. Peter B. Nielsen havde tændt brændefyret om eftermiddagen, men da så alt ud til at være normalt. Og der var ingen advarsler, før antennekablet åbenbart var brændt eller smeltet, så tv-signalet forsvandt.

Mindst et år skal tækkemanden bo i denne skurvogn på 25 kvadratmeter. Så længe forventer han, at der går, før alt er afsluttet, og et nyt hus har set dagens lys.

STRÅTAG IGEN

"Hvis det havde været om natten, ja, så kunne det være gået rigtig galt", siger Peter, der nu bor i 25 kvadratmeter skurvogn i stedet for i et stuehus på 150 kvadratmeter.

Skal du så have stråtag igen..?

"Ja, det skal jeg – og denne gang skal det brandsikres med Sepatec, det er der slet ingen tvivl om. Det kan godt være, det bliver til stuehus med strå og så en hal med pladetag bagved, det vil vise sig, afhængig af erstatningens størrelse".

Hvorfor havde du ikke brandsikret det tag, der brændte?

"Fordi det var fra 1989, og dengang var der kun gipsløsningen, som både er mere besværlig og dyrere. Og dengang var det jo de færreste, der i det hele taget lavede brandsikring".

Peter B. Nielsen regner med, at han skal bo i skurvogn i mindst et år. Og jo, det er da træls – men det går nok endda, siger den sindige jyde, der har suppleret skurvognen med både terrasse og hundegård. ■

*Mere end 250 studerende
fra Arkitektskolen Aarhus
har nu haft nærkontakt
med tækkefaget,
som tiltaler rigtig
mange af dem.*

Nordisk, når det er bedst

40 arkitektstuderende fra skolen i Aarhus har haft fingre og hænder dybt i gamle håndværk, herunder tækning, på Frank Erichsens håndværkerskole, Handar

TEKST OG FOTO: KIRSTINE BOVBJERG CHRISTENSEN

Da jeg ankommer til Handar i Revn tæt på Grenaa en tirsdag morgen i maj, er det kun Frank og et par af de arkitektstuderende, der vimser rundt om det halvt færdige hus. Der er mange arbejdsstationer, så jeg kan se, at der har været mange i gang, med forskellige opgaver dagene forinden.

Tonny Bogut er også kommet, og vi får os lige en kop kaffe med mælk fra Bjarne Johansens altid medbragte termokande, mens vi står og kigger på, hvor langt de nåede i går med tækningen. Der er lang vej endnu, og der er kun to dage tilbage, så de to tækkemænd og jeg har valgt at overnatte for at kunne arbejde længere.

De langhårede tække-hunde løber rundt og jagter hinanden og stopper kun op for at blive kælet med af de studerende, der begynder at dukke op på arbejdspladsen. Alle med hver sin kop kaffe i hånden. De fleste har sovet i stuehuset på luftmadrasser ved varmen fra brændeovnen, mens andre har slået telt op i haven, og et par enkelte har taget den helt oldschool og sovet på høloftet i staldbygningen.

OLDSCHOOL

Og måske oldscool er det rigtige ord for denne workshop i Revn på Djursland hos Bonderøven.

40 arkitektstuderende fra Århus er de sidste tre uger taget til Frank Erichsen og Simon Juls håndværkerskole, Handar, for at komme nærmere traditionelle byggematerialer og håndværkstraditioner.

Intentionen med denne workshop, som arkitekt Heidi Merrild og professor Walter Unterrainer har arrangeret, er at introducere de studerende for lokale og bæredygtige materialer, der med mindst mulig forarbejdning kan bruges i byggeriet.

I dette tilfælde gælder det en 40 m² pavillon på fundamentet fra et gammelt hønsehus.

Med risiko for gnister fra ovnene er det vigtigt, at taget ikke kan antændes indefra. Derfor er der tækket på brædder.

Tendensen til at have lyst til selv at have materialerne i hænderne er udtalt hos mange arkitektstuderende.

Tonny Bogut (øverste foto) i højt humør og godt selskab med et par af de mange, der var i kortvarigt lære som tækkemand. Nærkontakt til stråtagets fleksibilitet er en væsentlig erfaring at tage med tilbage til arkitektstudiet.

I samarbejde med Frank Erichsen, murer Agner Thulesen og Frank Soberra, skibstømrer Peter Madsen og tækkemændene Tonny Bogut og Bjarne Johansen, skal de studerende på bare 3 x 3 dage fælde tømmer, høste pilegrene, mure 3 forskellige slags ovne, bygge konstruktionen og tække den.

TÆKNING PÅ BRÆDDER

Huset er bygget op af ny fældede, afbarkede cypresser lavet til gitterspær, samlet med bolte. Tagfladerne beklædes med brædder i stedet for lægter, så stråtaget skrues som på plade. Dette er både med til at stabilisere konstruktionen og sikrer, at stråene ikke kan antændes af indefra kommende gløder. Imellem hvert fag indsættes som vægbeklædning felter af pileflet. Selve ovnene er opbygget af genbrugte teglsten med kalkmørtel, eller bygget op af cob, som er en blanding af ler, småsten og strå.

Det er noget af et projekt. Og de studerende ser ud til at nyde den praktiske undervisning med åben himmel og grønne træer som klasselokale. En underviser på teknisk skole ville nok ryste på hovedet af de studerendes knap så praktiske påklædning, men som tidligere studerende på arkitektskolen ved jeg, at i forhold til dagligdagen på skolen, så har de altså taget arbejdstøjet på.

Der er plads til at tage fat, der hvor man føler, at man har mod på det. Mens Frank kravler rundt på taget med fem studerende for at sætte de sidste planker på undertaget, sidder der en håndfuld andre og skitserer arbejdsprocessen med akvareller. Det er vigtigt at dokumentere arbejdet, så den viden kan blive videregivet, så en anden springer adræt op i det nærmeste træ for at montere at kamera, der skal filme arbejdspladsen.

TRÆNGSEL PÅ TAGET

Det går hurtigt fremad med byggeriet, og Bjarne og Tonny er nået et godt stykke med tækkeriet. Som arbejdet skrider frem bliver der mere plads at tække på, og der kommer flere studerende til. Der er trængsel blandt de unge mænd for at få lov til at kaste rør op. Bjarne råber "Den skal ligge hér" og peger på sin udstrakte underarm, ligesom hans mester gjorde før ham.

Der er stor interesse for at prøve at tække, og på langsiden hvor de er nået længst, står fire studerende på bommen med hver sin opgave med at skære bundter op og blande stråene, banke for og rette til. Kun en gang imellem kommer en af tækkemændene, og ser efter at alt er i orden. For taget skal jo gerne kunne ligge i mange år.

Imens mønstrer Tonny alle sine pædagogiske evner, og er ved at instruere et par elever i at lave valmen. Også Bonderøven er på taget for at øve sine evner inden for tækning. Det er en balancegang mellem at nå at få taget færdigt og at undervise de studerende.

På de ni dage de studerende har været på Handar, har de været igennem mange forskellige teknikker, for at berøre så mange materialer og metoder som muligt. Med dette kendskab til traditionelle byggeteknikker dannes et praktisk fundament som basis for den teoretiske tilgang.

Netop denne praktiske erfaring skal bruges som baggrundsviden i forhold til, at søge efter nye løsninger med rod i gamle traditioner. Den praktiske tilgang er essentiel for at kunne forstå materialets præmisser og derved kunne designe med materialet.

GLEMT VIDEN

Engang var arkitektuddannelsen en overbygning på en håndværkeruddannelse, og det gav et naturligt samspil mellem arkitektur, materialer og håndværkere. I dag er vi blevet mere specialiseret indenfor hvert vores felt, hvilket godt på nogle områder, men meget viden er gået i glemmebogen, efterhånden som ny er kommet til.

Men der er stadig meget der kan bruges fra de gamle håndværk, der er optimeret gennem århundreder, og derfor er det vigtigt ikke at glemme disse håndværk, men arbejde aktivt med dem og videreudvikle.

Kombinationen af hårdt arbejde med hands-on, hyggeligt fællesskab med fyraftensøl og hjemmelavet kompot af rabarber fra haven, har vist sig at være en katalysator for et godt projekt. Håndværkerne er engagerede i hver deres fag og deler med entusiasme ud af deres viden til de studerende.

Selvom der blev arbejdet igennem, er der som altid for lidt tid til at få huset færdigt. Men flere af de studerende har selv tilbudt at komme og hjælpe med at færdiggøre projektet i deres ferie. Så når den lille bygning står færdig til sommer, har Frank Erichsen og Simon Jul lovet at invitere de studerende på mad lavet på ovnene, som indvielse af det flotte stykke arbejde. ■

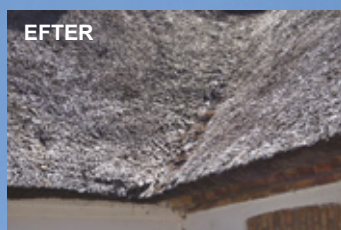
Carlo F. Christensen A/S

BESKYT KUNDENS STRÅTAG MOD RÅD

Tilbyd behandling med Algefri N og fjern alger og mos

Stråtaget på billederne er over 40 år gammelt

Alger og mos nedbryder stråtag, da de forhindrer stråtaget i at tørre op. Et fugtigt stråtag vil rådne. Ved behandling med Algefri N Proff, fjerner man algevækst på stråtaget. Mos kan ikke vokse på stråtaget uden alger. Efter behandling med Algefri N Proff kan mosset let fjernes, og stråtaget tørre op.

AlgeFri N ProFF
Eneste godkendte
og dermed lovlige
algemiddel

20 L. DUNK
FRA 794,- EX. MOMS
(VED KØB AF 24 DUNKE)

Vi leverer byggematerialer af høj kvalitet til tækkemænd og stråtagsejere.

8638 7666

www.carlofchristensen.dk

Trækonstruktionen rejses af de studerende på første dagen i Milano

MILANO PAVILLONEN

Et stort vingeslag for stråtaget blev slået, da Arkitektskolen Aarhus opførte en prototype på den stråtede pavillon under årets Design Week-festival i Milano

TEKST: LARS HOLT, STUDIEADJUNKT VED ARKITEKTSKOLEN AARHUS

FOTO: HANNAH KNUDSEN, JÓANNES MARTIN HILMAR JOHANNESSEN OG LARS HOLT

Arkitektskolen Aarhus valgte igen i år at deltage i Milan Design Week, der regnes for en af de mest toneangivende designudstillinger i verden. Vi deltog også i 2015, og sidste års udstilling vakte stor opmærksomhed med 30.000 besøgende.

Blandt de udvalgte projekter var 'Milano Pavillonen', designet, fabrikeret og bygget af 17 studerende på kandidatforløbet 'Studio Technic Culture'.

'Milano Pavillonen' er forløber for den cirka 100 m² store og formentlig åbne bygning af træ og tagrør, der skal opføres i midten af 'Aarhus K', det nye kulturelle område ved det gamle godsbaneområde midt i byen.

Projektet har før været nævnt her i bladet (TÆK nr. 3, oktober 2015). Pavillonen skal fungere som et samlingssted for udstillinger, møder og arrangementer om bæredygtig byudvikling i hele sommeren 2017, hvor Aarhus vil være europæisk kulturhovedstad.

OPVARMNING MED MULIGHED

Den vil ikke kun være et udstillingsvindue, men også i sig selv være en demonstration af innovation, der kombinerer lokale materialer og færdigheder fra regionen. Studerende fra Arkitektskolen Aarhus vil påbegynde designudviklingen for dette projekt i efteråret 2016.

Men som en opvarmning med mulighed for at eksperimentere og opbygge en nødvendig erfaring inden da, er 'Milano Pavillonen' tænkt som en prototype for den "rigtige" pavillon på Godsbanen.

I forlængelse af vores interesser på kandidatforløbet og i samspil med årets tema i Milano, "History as a Catalyst" (historien som katalysator) undersøger 'Milano Pavillonen' det traditionelle håndværks rolle i en nutidig og fremtidig byggepraksis, kombineret med nye teknologier.

>

Tagrygningen af klinkbrædder samles udenfor i den sydlandske sol, så den senere kan fastgøres til saksespærrets forlængede tænger

Tækningen rettes endelig til og strølaget får en sidste kærlig hånd

Pavillonens gavle med de studerendes film om strækningen fra godsbaneområdet og videre langs Aarhus Ådal samt det traditionsrige tækkéhåndværk kørende på skærmen i baggrunden

To små piger kan ikke modstå fristelsen og må røre og undersøge de mange forskellige materialer og teknikker der er brugt i pavillonen

Studerende tager et velfortjent hvil ovenpå indsatsen og besøgende tester pavillonens integrerede bænke, mens de danner sig et overblik over arkitektskolens øvrige udstillede projekter

”Man kan jo håbe at de studerendes vingeslag ved udstillingen i Milano samt de fremtidige planer på godsbaneområdet måske forplanter sig og påvirker stråtagets potentiale i en retning, som med tiden vil fortsætte og forstærkes.”

Projektet reflekterer over det lokale, traditionelle og håndværksmæssige i et fremtidigt arkitektonisk perspektiv samt innovation inden for byggeriet, mens det understreger en ansvarlig anvendelse af lokale ressourcer og byggematerialer som integrerede dele i arkitekturen.

DESIGN OG FABRIKATION I AARHUS

Før vi kom så langt som til at realisere prototypen i Milano, var det vigtigt, at de studerende fik et godt kendskab til både materialer – træ, tagrør og beton – og til håndværk. Traditionen tro startede forløbet derfor med et tækkkursus på Den jydsk Håndværkerskole i Hadsten.

Tækkemændene Ruud Conijn og Bjarne Johansen var endnu en gang gode til at lære fra sig, og kurset blev denne gang udvidet til to dage pga. stråtagets centrale rolle i pavillonen. Restaureringsarkitekt Nikolaj Hyllestad holdt en forelæsning om trækonstruktioners historiske og byggetekniske udvikling.

En vigtig del af tanken bag pavillonen er, at den skal kunne flyttes, dvs. at den skal kunne nedtages og samles igen – derfor er søm, skruer og lim ikke gangbare løsninger.

Nikolaj Hyllestad supplerede også med en workshop, hvor de studerende ved at bygge en revleluge, kun samlet ved grater og nagler, fik stiftet bekendtskab med hvordan træ arter sig og fordelagtigt bruges i konstruktioner og byggeri. Kendskabet til beton og støbeteknikker samt selve udviklingen af pavillonens fundament skete under en workshop med den canadiske arkitekturprofessor Mark West, arrangeret af arkitektskolen.

Mark West har specialiseret sig i støbeteknikker med forskellige tekstiler og de seks todelte punktfunderinger der med reb slutter sig om trækonstruktionens stolper og fodremme bærer tydeligt præg heraf.

EN KOLLEKTIV INDSATS

Under selve fabrikationen, hvor der i tilknytning til de mest komplekse træsamlinger blev brugt CNC-fræser, arbejdede alle grupper sammen. Forbavsende positivt var det at observere, hvordan en høj grad af selvorganisering hurtigt og effektivt etablerede sig.

Samarbejde og evnen til at koordinere og kommunikere med hinanden var væsentligt under arbejdet, som jo også indebar en første samling og generalprøve for Milano-udstillingen. De sidste dage før deadline var intense, men selv her blev nye elementer til det sidste udviklet og fulgt op af en overordnet koordinering: Alle blev holdt orienteret og var på tæerne, hvis en ændring krævede tilpasning.

Sådan blev pavillonens to bænke yderligere udviklet, de blev gjort bredere, formet og surret med hampreb for tydeligere at artikulere gestussen af et sæde.

Det var et tiltag, der i høj grad stemte overens med ambitionen om udover en egentlig bygningskala også at introducere en mere forfinet side af pavillonen i form af en integreret forarbejdning i møbelskala.

Til sidst blev den forestående tækningsopgave og dens udfordringer diskuteret med tækkemand Bjarne Johansen, inden pavillonen blev taget ned, alle bygningsdele og materialer samt værktøjer pakket på paller og gjort klar til – sammen med en manual – at blive sendt af sted til Milano.

GENOPBYGNINGEN I MILANO

Det gode samarbejde fortsatte og med kun to og en halv dag til både at rejse fundament og trækonstruktion samt tække og montere trærygningen af klinkbrædder, ja, så er det vist tydeligt, at der ingen tid var at spilde.

Og det blev da også et par meget lange dage – og nætter – for seks studerende, en underviser og en tækkemand fra True. Alle havde vi taget turen til Milano for – på gruppens vegne – at følge pavillonen helt til dørs.

Med humøret højt og en ambition om fortfarende at udvikle og forfine projektet ved hver en given lejlighed, fortsatte arbejdet ufortrødent.

Efter en stor indsats, særligt på tækkesiden, og nogle omgange espressoer og pizzaer undervejs, stod pavillonen som aftalt færdig ved middagstid dagen før den store åbning af udstillingen.

Alle kunne nu tage en velfortjent pause, reflektere over forløbet og ikke mindst se frem til at se og høre den feedback 'Milan Pavillonen' ville modtage i de kommende fem dage.

SOMMERFUGLEFFEKT

Ordet pavillon stammer fra det oldfranske ord for *telt*. Det er afledt af det latinske *papilio*, der betyder 'sommerfugl' og henviser til ordets oprindelige brug som betegnelse for et telt af form som en sommerfugl. Et slægtskab man kunne håbe får noget på sig.

Som sommerfuglen, der flygtigt flyver fra blomst til blomst – men stadig efterlader sig et blivende indtryk – kunne man ønske, at Milano Pavillonen med dens bæredygtige tilgang, håndværksmæssige kvaliteter, faglige integritet og nytænkende tiltag satte sig nogle varige spor. Ikke kun hos de studerende, der har designet, fabrikeret og bygget projektet, men også de mange besøgende der har haft mulighed for at opleve pavillonen.

Man kan jo håbe at de studerendes vingeslag ved udstillingen i Milano samt de fremtidige planer på godsbaneområdet måske forplanter sig og påvirker stråtagets potentiale i en retning, som med tiden vil fortsætte og forstærkes. ■

Studerende:

Benjamin Mark, Casper Haugaard, Charlotta Maria Tiselius, Felicia Helena Emanuelsson, Hannah Knudsen, I-San Hsueh, Jóannes Martin Hilmar Johannesen, Lau Tidemann Poulsen, Mads Vinding Johnsen, Maria Højgaard Molden, Michael Wolsing, Mike Højrup Nielsen, Mikkel Bern, Mette Christensen, Nicki Brask Damm, Sidsel Lindskrog Skogstad, Søren Rosendahl Svare

Undervisere: Niels Park Nygaard og Lars Holt

Detalje af pavillonens vægder hvor man som kompliment til tagets jyske vindskeder har introduceret en alternativ sjællandsk en af slagsen opbygget langs en lægte og en bundet 'pølse' i tagrør

Detalje set fra oven af fundament, fodrem og bænk surret med hampreb

Detalje af den bløde og inviterende kurve ved pavillonens åbninger i siden, der sammen med pavillonens ellers øvrige skarpe og lige kanter forsøger at illustrere tagrørets mangfoldige anvendelse

Detalje af den noget 'spidsvinklede' mansard-overgang fra tag til væg, der blev imødekommet med en bred og beskyttende rulle af tagrør syet på med hampreb og brugt som opspænd for tagrør og -skæg ovenfor

Detalje af indersiden af fastgørelsen med hampreb af den ydre beskyttelse og opspænd af tagrør der introducerer et mønster i strølaget og en form for ornamentik på bænken 'ryglæn'

Detalje af tydeliggørelsen i stråtaget af saksespærrets forlængede tænger og den bladsamlede fastgørelse af tagrygningen til disse.

Rejseberetning

Det lykkedes ikke Kirstine Bovbjerg at komme på taget, som ellers var ét af målene med at tage til Sydafrika – det er nemlig ikke et job for hvide...

TEKST OG FOTOS: KIRSTINE BOVBJERG CHRISTENSEN

Jeg havde ikke forventet at naturen ville være så fantastisk og storlået, som den er i Western Cape, den vestligste region af Sydafrika. Som vestjyde er jeg vant til det store åbne hav, men ikke til kæmpe bjergkæder, der omkranser byen langs kysterne ved Cape Town, eller de mange forskellige kæmpe træer, der vokser i de frodige landskaber. Capetonians er dygtige til at implementere grønne områder og alléer inde i byen, så man hele tiden har fornemmelsen af at være tæt på naturen.

Jeg må indrømme, at da jeg læste "Guide to Thatch Constructions in South Africa" (deres tækkevejledning) før jeg tog af sted, grinte jeg en del over afsnittet om sikring af stråtaget mod bavianer. Men det er med fuldt overlæg, at afsnittet er med, for bavianer med større hjørnetænder end hanløven, lever frit i Western Cape, og kommer ofte ret tæt på veje og bebyggelse, og kan forårsage væsentlige skader på stråtag.

I Western Cape er det kun de velhavende, der har råd til at få stråtag. Det er typisk villaer i forstæderne, hvor stråtaget falder godt i med det kuperede landskab. Her er også frodige, velholdte haver, der bliver flittigt vandet – på trods af de knappe vandreserver – og passet af den private, sorte gartner.

PRAKTIK I TÆKKEFIRMA

Jeg tog til Cape Town i marts for at være i praktik hos Abrie Visagie og hans entreprenørfirma Lucas Quality Thatchers. Det er et af de største firmaer med omkring 200 ansatte og har projekter i hele Western Cape.

Hver morgen startede hektisk kl 7 med, at alle formænd, site-managere og chefen samledes ved lageret bagved kontoret for at disku-

tere dagens opgaver. Efter ca. 10 minutter, steg site-managerne ind i hver deres bakkie (pick-up truck, som udgør en anseelig del af køretøjerne i Sydafrika), med 5-7 sorte arbejdere siddende på ladet, for at køre afsted til arbejdspladsen.

Hos LQT kom jeg ud til en del forskellige bebyggelser med stråtag, der enten skulle efterses, repareres eller lægges om. Jeg havde håbet på at komme på taget og lære teknikkerne, de bruger. På trods af at apartheid blev ophævet for over 20 år siden, er det desværre stadig meget raceopdelt i Sydafrika. De hvide har haft pengene til at give deres børn en uddannelse, derfor er det dem, der er kvalificerede til at have firmaer, mens det er de sorte, der udfører det praktiske arbejde. Så jeg kom ikke på taget.

Jeg blev overrasket over hvor vestligt Cape Town er, med jobs, mode, biler og velfungerende bussystemer. Men man skal ikke ret langt ud i udkanten af byen, før der kun kører små taxabusser, som ingen hvide benytter. Og togene tager man ikke alene om aftenen. Det er nærmest en selvfølge at have sin egen bil i Cape Town.

MODSÆTNINGER

Vi kommer ud til en arbejdsplads, hvor ejerne gerne vil have en gennemgribende renovering og tilbygning til deres i forvejen store hus med have og swimming pool. Samtidig minder arbejderne én om, hvor pænt det egentlig er med et fuldendt tandsæt... De sættes af og begynder at arbejde i deres slidte jeans, vikler et beskidt stykke stof rundt om foden – som erstatning for strømper – for at stikke foden i de sikkerhedssko, som er blevet udleveret af arbejdsgiveren. Det er en modsætningsfyldt oplevelse.

I Sydafrika er det helt klart landets oprindelige indbyggere, der er på taget og udfører tækkearbejdet. Som hvid, og måske især som hvid kvinde, er det helt udelukket, at udføre fysisk arbejde på stråtaget.

Sydafrika er en attraktiv turistdestination, hvor specielt safari trækker mange folk og penge til. Mange game lodges, som typisk er mindre hytter i reservaterne, hvor safarigæsterne indlogeres, er bygget i noget der skal forestille "traditionel afrikansk savanne stil" med stråtag på. – Fordi turisterne elsker det. Det har ikke så meget at gøre med den oprindelige sydafrikanske byggetradition, hvis man da kan benævne en sådan. Landet har 50 millioner indbyggere og et areal på størrelse med det meste af Europa – og 11 officielle sprog.

Min kollega Brian, som er en af de personer ved Lucas Quality Thatchers, der ved mest om stråtag – dog uden selv at mestre håndværket – og jeg besøgte et game lodge i Robertson ca. 1½ times kørsel fra Cape Town. Da vi steg ud af bilen, rådede Brian mig til at holde øje med hvor jeg satte fødderne, for ude i reservatet kunne man nemt komme til at træde på en slange. Heldigvis så vi ingen slanger, jeg foretrækker det nu også sådan, og var godt tilfreds med at den eneste fauna, jeg oplevede den dag, var de to zebraer, der kom for at kigge med, mens vi inspicerede taget.

17 ÅR UDEN VEDLIGEHOLD

Stråtaget havde ligget i bagende sol i 17 år uden vedligehold, hvilket er lang tid i det område, men flere steder var stråene begyndt at krølle op som buretape. Materialet, de bruger i Western Cape, er for det meste Cape Winther Reed, som er en massiv græssart, der er mindre og mere elastisk og glat, end vi kender i Danmark, og som bliver bundtet i hånds-store bundter. Stråene høstes når vækstperioden er ovre og opbevares derefter til tørring, før de er klar til at komme på taget.

Skotrenderne på hytterne havde meget lidt hældning, så stråene var næsten vandrette, derfor var tagene begyndt at lække og skulle skiftes. Robertson ligger på den anden side af bjergkæden, hvilket gør, at det ikke regner særligt ofte. Det får taget til at leve længere. Her er det solen, der gør størst skade. Cape Town derimod, er meget fugtig og regnfuld, og i kombination med de varme temperaturer, er det en

katalysator for råd. Et tag holder typisk 20 år i Cape Town, hvorimod det holder i godt 40 år i de tørre regioner.

I Sydafrika binder de stråene om lægterne, der er afbarkede rafter. Hvis taget skal brandsikres, binder de med metaltråd, eller lægger en pendant til Sepatec på. I bunden og i toppen strammes stråene med reb, da det kan strammes hårdere end metaltråd.

BILLIG ARBEJDSKRAFT

Der er ikke gamle håndværkertraditioner i Western Cape, måske mest pga. fattigdom og mangel på uddannelse. Derfor er det svært at finde kvalificeret arbejdskraft til byggeriet. Dog mødte jeg en mand, Quinten, som havde tækkefaget som familieerhverv. Han var en meget venlig, ældre, tyk, gangbesværet, sort mand. Quinten var sjakformand og havde tækket i over 40 år. Han havde for nogle år siden været i Irland for at udveksle tækkeerfaringer.

Sjakket bestod af 8-10 sorte mænd i alderen 17 til 35 år. De fleste havde et par års erfaring som tækkemænd, ellers var det Quintens vejledning og eftersyn, det afhang af. Hvis man mangler arbejdskraft, hyrer man bare folk ind på dagsbasis. Det er nemt og billigt at hyre arbejdskraft, men kvaliteten er også ofte derefter.

Sidst i april afholdtes Thatchers Association of South Africa's årsmøde i Pretoria nord for Johannesburg med 10-års-jubilæum. I modsætning til Danmark, hvor der er mange små og mindre firmaer, har Sydafrika masser af store virksomheder med mange arbejdere ansat. Der var udelukkende hvide mænd og et par kvinder til mødet – og det fortælles da også som en vittighed, at det er en sydafrikansk business-hemmelse, at sydafrikanske tækkemænd ikke kan tække. Både Nigel Turton fra England og Michael Andersén, Sverige – formand og næstformand for ITS – var rejst til Pretoria for at deltage i mødet og for at opleve stråtag i Sydafrika.

>

KVALITETSKONTROL

TASA har mange af de samme problemstillinger, som vi har i Danmark: Hvordan sikres kvaliteten af medlemmerne, hvordan oprettholdes TASA-mærkatet som et kvalitetsstempel, hvordan inddrages flere tækkevirksomheder i TASA, og hvordan skal kvalitetskontrol udføres og finansieres.

Derudover har de Sydafrikanske tækkevirksomheder også problemer som mangel på kvalificeret og uddannet arbejdskraft, store vanskeligheder med samarbejde og fordeling af arbejde mellem hvide, sorte og farvede. Mange af arbejderne har alkohol og/eller stofmisbrug og har svært ved at udføre og fastholde jobbet.

På trods af den store ulighed mellem hudfarverne, går det fremad. Et firma som Lucas Quality Thatchers med ca. 200 ansatte, hjælper med at forsørge ca. 200 familier, selvom arbejderne – set med danske øjne – er underbetalte. Set med sydafrikanske øjne er situationen er en anden, fordi så mange lever i fattigdom, og der kun er ringe udsigt til at det ændrer sig inden for den næste generation. ■

Her er det en af nøglepersonerne i den sydafrikanske tækkeorganisation TASA, Abrie Visagie, der ser på tækning sammen med sin datter, Sanrie Visagie. At Kirstine Bovbjerg kunne komme til Sydafrika skyldes netværket i den internationale organisation, ITS. Samtidig er Abrie Visagie en utrolig gæstfri mand, så en stor tak til Abrie skal lyde fra både Kirstine og redaktøren af Tæk.

KUNDERNE VIL HAVE TÆKKEMÆND MED BYG GARANTI

I 2011 viste en undersøgelse foretaget af YouGov Zapera, at 76 % af dine potentielle kunder foretrækker håndværkere med Byg Garanti. Er du medlem af Dansk Byggeri og Dansk Tækkemandslaug er dit arbejde dækket af Byg Garanti. Det betyder, at du kan bruge Byg Garantis logo og kampagnemateriale i markedsføringen af din egen virksomhed. Er du ikke medlem, så skynd dig at blive det – det betaler sig! Læs mere om fordelene ved at kunne tilbyde Byg Garanti på bygggaranti.dk

Danmarks mest solgte

F350H

Fuchs

AVANT
600

AVANT
STALDKAT

Fra 13 hk – 68 hk
Bredde fra 79 cm
Stor løftekapacitet fra 800 kg.
Lille egenvægt fra 800 kg.
Brugte på lager fra 50.000 kr.
Over 100 forskellige redskaber
Den perfekte medhjælper
Finansieringseksempel:
20% udbetaling – 20% rest
kun **36,00** kr. pr. dag.

**Salling
Maskinhandel A/S**

Jylland – Fyn ☎ 86 95 75 22 Sjælland ☎ 59 65 60 37
www.salling-maskinhandel.dk

Englands omkring
600 tækkemænd
har travlt – den største
fare for stråtaget
i Storbritannien er brand,
som rammer cirka
50 tage om året

Tækning i STORBRITANNIEN

**TEKST: NIGEL TURTON, FORMAND FOR DET ENGELSKE TÆKKELAUG, NSMT
BEARBEJDET AF KIRSTINE BOVBJERG CHRISTENSEN**

I Storbritannien har tækkemændene ikke haft så travlt i mange år, som de har lige nu.

Proceduren med strå er grundlæggende den samme, som i resten af verden, hvor organisk materiale bliver lagt på taget på en måde så vandet holdes ude, og taget har en fornuftig levetid. Vi bruger primært to typer af materiale til at tække med: halm og tagrør. Halm kan være enten langhalm eller det, der kaldes "kæmmet hvede", som minder om dansk langhalm.

Det, der gør engelsk tækning helt unik, er mønningen. Det sidste bind i toppen er sårbart, og det er nødvendigt at skærme af for at forhindre regnvandet i at trænge ind i bygningen og derved forårsage skade.

Dette gøres ved at tække et ekstra lag af stargræs eller halm på rygningen, som holdes på plads med hassel- eller pilekæppe for at skabe en ornamenteret afslutning. Her kan tækkemanden efterlade sit varemærke ved at forme et unikt mønster, diamanter, muslingeskal- eller svungne kurver.

HISTORISKE BYGNINGER

Der er et væld af historiske bygninger i Storbritannien, der kan dateres flere hundrede år tilbage. De er blevet vedligeholdt af britiske tækkemænd, der har gjort, hvad der har været bedst for den specifikke ejendom. Ved at studere hvad de gjorde, og hvordan de udvalgte de bedste materialer, er kvaliteten blevet forbedret og udviklet, til hvad den er i dag.

Fra tid til anden skal bygningerne have specialbehandling for at sikre fremtiden for disse gamle, kunstneriske værker, om det så er beskedne bondehuse, store staldbygninger eller middelalderkirker.

I Storbritannien reguleringer, der tillader vores håndværk så længe det er i overensstemmelse med bygningsreglementet – hvad angår nye ejendomme. Hvis det er gentækning af gamle bygninger, skal statens kontrollerede bevaringspolitik følges.

50 BRÆNDER ÅRLIGT

Brand forårsager det største tab for stråtagsbranchen i England med omkring 50 tage om året, der går op i røg. Hovedårsagen er relate-

ret til skorstenen. Et par af tilfældene er det gnister ude fra, der har antændt taget, men de fleste er pga. meget høj varme i skorstenene i de tykke stråtage.

Tykket stråtage er lag efter lag tækket oven på det gamle tag, og kan nogle steder opnå tykkelser på op til 120 centimeter! Dette forhindrer ikke kun skorstenen i at køle ned, men forårsager også, at skorstenen kommer op på høje temperaturer, at stråtaget antændes.

Som et nyt tiltag, der gælder både for individuelle huse og rækkehuse, arbejdes der på at reducere risikoen for, at brand ødelægger resten af huset. Stråtag betragtes som noget, der kan ofres. Det betyder at det er bedre kun at miste stråtaget til brand end at miste hele huset.

Dette er opnået ved at indbygge en fysisk barriere af vandresistent materiale, der forhindrer branden at nå stråtaget indefra. Samtidig forhindrer det brand fra stråtaget eller vand fra brandslukningen i at trænge ind og skade resten af bygningen.

Vi er stolte af vores fortid og vi ser frem til at kunne bruge nutidens observationer, undersøgelser og tanker i praksis, på samme måde som vores forgængere gjorde før os. På den måde er vi med til at skabe en fælles fremtid, så de kommende generationer kan fortsætte denne tradition. ■

Hollandsk tækning 2.0

TEKST: JOOST KREUGER,
TÆKKEFAGLIG MEDARBEJDER VED
DET HOLLANDSKE TÆKKEKONTOR,
VAKFEDERATIE RIETDEKKERS

BEARBEJDET AF
KIRSTINE BOVBJERG CHRISTENSEN

Det hollandske marked for stråtag ser ud til at komme tilbage på sporet efter den økonomiske krise. De fleste tækkefirmaer har arbejdet sig igennem krisen, men konkurrencen har været hård. Mange firmaer har haft meget travlt med at afslutte arbejdsopgaver før 6 % moms-reguleringen ophørte juli 2015. (Nu er vi tilbage på 21 % moms).

Bekymringen gik på om der ville være arbejde efter denne periode, men markedet bliver stadig bedre, så firmaerne er nu betænkelige ved, om der er nok arbejdskraft til at klare efterspørgslen. I Holland består markedet stadig af villaer, hytter, offentlige bygninger etc. både gentækket og nytækket.

Den økonomiske krise og den hårde konkurrence prismæssigt, har haft sin effekt på investeringerne. Virksomhederne har kun foretaget minimale og absolut nødvendige investeringer. Det kræver virkelig mod og langsigtede planer, at investere i mennesker og uddannelse. De fleste firmaer har en samling af fleksible arbejdere, som de kan samarbejde med, eller midlertidigt ansætte. På nuværende tidspunkt lever tækkeuddannelsen ikke op til efterspørgslen på markedet. Kravet om uddannede tækkemænd vil forhåbentlig øges når markedet gør yderligere fremskridt.

NOVARIET

På trods af krisen har virksomheden Novariet arbejdet sig frem. Fabrikkerne af de kunstige rør er en finansielt uafhængig virksomhed,

der har investeret massivt i markedsføring. De har fået forbindelse til en voksende gruppe af interesserede kunder igennem messer og sociale medier.

Vakfederatie Rietdekkers og Novariet har forsøgt at samarbejde både i tækkemændenes interesse og Novariets. Desværre er dette ikke lykkedes pga. strukturelle differentieringer. Et stadigt stigende antal kunder køber et Novariet tag, på trods af at prisen er 2,5 gange dyrere end et tag med naturlige rør. Kunderne har flere grunde til at vælge de kunstige rør frem for de naturlige:

- Sikkerhed omkring kvalitet og levetid
- Dårlige erfaringer med naturlige rør
- Intet vedligehold (dog bliver Novariet grønt med tiden)
- Præferencer for et nyt og moderne produkt

Set i lyset af at Novariet kun har været på markedet i lidt mere end to år, og de mulige problemer med produktet endnu ikke er kendte, ser det ud som om Novariet er kommet for at blive. Novariet ville have haft en markedsandel, selv om der ingen tilfælde af dårlig kvalitet af tage udført med tagrør havde været.

Men vigtigheden af god kvalitet og fortsat vidensindsamling af faktorer for holdbarhed af tækkearbejdet bliver stadig mere indlysende.

Der er gang i tækningen i Holland,
som med 950 tækkemænd på taget
er Europas største stråtagsland
– nogle firmaer er bekymrede for
mangel på arbejdskraft

Et helt friskt eksempel på hollandsk tækning og arkitektur. Blandingen af nye typer vinduer i samspil med stråtaget og de tækkede facader er blandt grundene til, at det er lykkedes hollænderne at få stråtaget ind i mange typer nybyggeri.

PROFF TÆKKESTOLE

I ALUMINIUM

3, 4, 5, 6, 7, 8, 10, 12 trin

&

RUSTFRI

KROGE

Med lige eller buede kroge

Lige kroge: 34, 32, 30, 28, 26, 24 cm.

10 % RABAT

ved køb af 8 eller derover

WWW.PATISCOPE.COM SALES@PATISCOPE.COM

Et naturligt produkt TØRRET ÅLEGRÆS

sælges til rygninger og isolering

Leveres i rundballer eller
på bestilling i småballer

IB UNGERMAND
JENS WEDELE

61386724
40723506

Reethandel

E. Prosman b.v.

Prosman Reed + Windows
P.O. Box 3079
NL - 2800 CD Gouda - The Netherlands
Telefon : 0031 - 182 - 37 22 72
Telefax : 0031 - 182 - 37 47 20
E-mail : info@prosman.com
Internet: www.prosman.com
Warehouse Germany:
Am Alten Werk 56
D-21406 Melbeck (near Hamburg)

Prosman Reet + Fenster
Postfach 3079
NL - 2800 CD Gouda - Holland
Telefon : 0031 - 182 - 37 22 72
Telefax : 0031 - 182 - 37 47 20
E-mail : info@prosman.com
Internet: www.prosman.com
Lager Deutschland:
Am Alten Werk 56
D-21406 Melbeck (Nähe Hamburg)

We have weekly arrivals of containers with reed from China in Hamburg for possible delivery to Denmark.

Direct deliveries or deliveries with our truck with crane of:

- Reed from Hungary, Rumania, Ukraine, Austria, Turkey and China.
- Wire, heather, sheets, windows, copper & galvanised chicken wire, tools, copper or ceramic ridge tiles etc.

Wir haben wöchtentliche Ankunft von Container mit China Reet in Hamburg für eventuelle Lieferung nach Dänemark.

Direktlieferung oder Lieferung mit unserem Kran-LKW:

- Reet von Ungarn, Rumänien, Ukraine, Österreich, Türkei und China.
- Draht, Heide, Planen, Gaubenfenster, Kupfer und Verzinktem Masschendraht, Werkzeug, Kupfer oder Ton Firstziegel usw.

Med venlige hilsner,
Fam. Prosman

Stråtag er "DET NYE SORT"

Thomas Gerner fik afprøvet sine pædagogiske evner en del gange under Folketræffet. Det viste sig, at han er en tydelig og tålmodig læremester.

TEKST OG FOTO:
JØRGEN KAARUP

"STRÅTAG ER DET NYE SORT", lød det i speaken i indslaget fra Folketræffet i Hvalsø, der løb af stablen i Store Bededags-ferien. Det var TV 2 Lorrys unge reporter, der både brugte en god del af indslaget på at vise tækning og samtidig måske fik nogle københavnere op af stolene ved at kalde verdens ældste tag for "det nye sort" (nudansk for det er mægtig smart).

Både Tækkelaugets tækkede trailer og en mockup, et prøvetag, lavet af Thomas Gerner fik stor opmærksomhed de to dage, Folketræffet stod på. Med en flot placering lige ved indgangen til den hal, der rummede økologisk byggeri, var tækkebranchen også svær at overse.

Mange besøgende spurgte ind til stråtagets miljømæssige fordele, for det var tydeligt,

at det var mennesker med både interesse for og indsigt i økologisk byggeri, der kom til Folketræffet. Og endnu engang var stort set alle enige om, at det tækkede tag er det smukkeste af alle.

DET ER VEL DYRT...

"Men hvad så med prisen, det er vel dyrt – og dyrt at vedligeholde..." er det næsthyppestede spørgsmål, som heldigvis nu kan besvares med, at det er en anelse dyrere end tegltag, som har et prisindex på 94 hvis stråtaget med brandsikring er sat til 100.

Brandrisiko er også en sikker tophitter i snakken, når publikum ser på stråtag. Også på det punkt er det en stor fordel nu at kunne svare, at myndighedernes risikovurdering er ændret, så nu må der tækkes tættere end før, når taget er brandsikret.

Jørgen Kaarup, daglig leder af Straatagets Kontor, stillede op og blev valgt ind i bestyrelsen for Landsforeningen Økologisk Byggeri (LØB). Tækkebranchen, repræsenteret ved kontoret, meldte sig i 2015 ind i Landsforeningen.

Der er mange fælles interesser mellem LØB og tækkebranchen: F.eks. har landsforeningen arbejdet for at få hensyn til miljø indarbejdet i bygningsreglementet, så der fremover bliver stillet krav til energiforbrug under fremstilling, brug af miljøfremmede stoffer og bortscaffelse i tilknytning til valg af materialer.

GRØNT BYGGEPROJEKT

Et meget spændende projekt i Lejre kommune blev præsenteret under generalforsamlingen i Landsforeningen Økologisk Byggeri.

Tækkebranchen fik meget pæn opmærksomhed ved Folketræffet i Hvalsø med indslag i både TV-Avisen og i TV 2 Lorry

Skuespiller og grand old fru økologi, Jytte Abildstrøm, var også til Folketræffet, her i snak med Flemming Abrahamsson t.h., også grand old man inden for økologisk byggeri.

Avisen Information var mediepartner for Folketræffet, og her er det deres fotograf, der, som så mange andre, fandt tækning fascinerende.

Et ægtepar vil stille jord til rådighed for opførelse af 10 – 15 miljørigtige og økologiske huse, som efter at have tjent som demonstrations- og udviklingshuse, opført med støtte fra fonde, efterfølgende vil blive solgt, så fondene kan få nogle af støttekronerne tilbage.

Jørgen Kaarup bliver LØB-bestyrelsens kontakt til demo-projektet i Lejre, som allerede nu har meget positiv bevågenhed fra kommunen. Der vil helt sikkert blive arbejdet for, at nogle af husene får strå på taget.

Mange tak til tækkemændene Thomas Gerner, Finn Guld, Patrik Engman (lærling hos Tækkepartner, Orø) og Morten Bak Nielsen for at bruge en stor del af jeres Store Bededagsferie i stråtagets tjeneste! ■

Med 3F på svende-tur

11 tækkesvende har været med 3F på årsmøde og bl.a. også besøgt Vadehavscentret i Vester Vedsted

TEKST OG FOTO: CLAUD VON ELLING

I begyndelsen af april mødtes 11 medlemmer af Tækkesvendenes Landsbrancheklub under 3F på Langsøhus i Silkeborg for at bruge 3 døgn sammen – og på at blive klogere.

Der var årsmøde for tækkesvende, og gulvlægger- og glarmestersvende den 8.- 9. april, og dagen før havde tækkesvendene arrangeret studietur til det nye Vadehavscenter.

På Vadehavscentret udføres der tækkearbejde, som ikke ses så tit i Danmark. Der tækkes facader, ind under udhæng og tagflader med skarpe grater. Ruud Conijn fra Hemmed Tækkefirma tog imod og var en glimrende guide for os. Det er jo tre firmaer, der samarbejder om den spændende opgave. Ud over Hemmed Tækkefirma er det Kim Andersen fra Herning (hovedentreprenør) og Arne Klüwer fra Gislew. Ruud Conijn forklarede, at de alle tre havde været i Holland for at finde inspiration til løsninger på nogle af udfordringerne, og at de også havde haft hjælp fra Holland i Danmark. Der har skullet udvikles løsninger, der lever op til kravene fra både arkitekt og bygherres krav til kvaliteten.

Tækkemændene har været – og er stadig – dybt involveret i processen med at beskrive og udvikle løsninger på, hvordan underkonstruktionen skal udføres, så tækkearbejdet kan udføres korrekt.

Det faktum at ingeniører og arkitekter ikke er så hjemmevant i byggerier med stråtag har betydet at der løbende har været behov for ændringer i den projekterede konstruktion for at få de rigtige afslutninger på stråtaget.

Efter et godt oplæg viste Ruud rundt på pladsen, og der blev livligt diskuteret løsningsmodeller, kvalitet og detaljer. Ruud fortalte at en af de store udfordringer er, at det altid blæser meget ved Vadehavscentret, så de var nødt til hele tiden at sikre og fastgøre stråene langt mere end normalt, ikke kun mod vinden, men også mod fremtidige gæster, som måtte blive fristet til at trække et par strå ud af facadebeklædningen.

STADIG MANGE ULYKKER

Efter en spændende rundvisning og snak kørte bussen tilbage til Langsøhus, hvor aftenen blev tilbragt i hyggeligt samvær med bestyrelserne fra Gulvlægernes og Glarmestrenes landsbrancheklubber.

Næste dag var der fælles orientering om Overenskomstforhandlingerne i 2017, om 3F kongres i efteråret 2016 og om 3 partsforhandlingerne som 3F også følger meget tæt. Herefter kom arbejdsmiljø-konsulenten i 3F byggegruppe, Flemming Hansen, og fortalte om udviklingen i arbejdsulykker i byggeriet. Desværre ser det ud til, at

det endnu ikke er lykkedes at nedbringe antallet af arbejdsulykker væsentligt indenfor byggeriet.

Herefter gav Jørgen Kaarup fra Straatagets Kontor en status på tækkefaget og den udvikling der har været det sidste år. Af nye ting kunne Jørgen fortælle at brandkravet nu endeligt er ændret til 5 meter, hvis der tækkes på plader, og at det forventes, at samme godkendelse vil komme til Sepatec inden for nærmeste fremtid.

Jørgen fortalte også om udfordringerne i at fastholde og drive "Straatagets kontor" og det affødte en god diskussion om nødvendigheden af at have et organ der promoverer stråtaget.

GRATIS TÆK TIL SVENDE

Der var et ønske fra de deltagene tækkesvende, om at 3F skulle tilbyde deres tækkemedlemmer et abonnement på bladet TÆK, hvilket er godkendt af byggegruppens bestyrelse, som en forsøgsordning i en 2-årig periode. *Så alle tækkesvende, der er medlem af 3F vil modtage bladet med posten de næste 2 år.*

Alle tækkemedlemmer af 3F får også en usb-stick med posten med fotos fra vores studietur, referat fra årsmødet samt den elektroniske prisliste version 2016.

Resten af dagen brugte vi på et oplæg om "tæk på akkord". Per Keis fortalte hvorfor han benyttede akkord i sit firma, og hvordan de i praksis brugte det i dagligdagen.

Vi tegnede et tag, og Per Keis, Kristoffer E. Andersen og Anders Thyge lavede på tavlen en opmåling efter prislisten, sådan at alle kunne se, hvor nemt det er at anvende den "elektroniske prisliste". Der var enighed om, at den pris de kom frem til godt kunne hænge sammen for både arbejdsgiveren og for svendene.

Så opfordringen fra årsmødet er, at I prøver det af i jeres eget firma! Fredag aften blev maden indtaget mens vi sejlede rundt på Silkeborgsøerne, og da vi kom tilbage var der hyggeligt samvær i kælderen på Langsøhus.

Lørdag formiddag havde vi besøg af en repræsentant fra "BamBus" som talte om stilladskrav, adgangsveje, og faldsikringer, og det gav en god snak om hvad der skete i virkeligheden og hvad der er kravet i arbejdsmiljøloven. Der var vist klart for enhver, at der stadig er et stykke vej før branchen er opdateret i forhold til lovkravene!

Så kom vi til årsmødets valg af bestyrelsesmedlemmer. Jacob Ene-mark havde trukket sig fra bestyrelsen så der skulle vælges et nyt medlem ind. Valget faldt på Jesper Bak Sørensen. ■

BESTYRELSEN FOR 3F TÆKKESVENDENE:

Formand:	Claus von Elling, Forhandlingssekretær
Næstformand:	Anders Thyge mob.: 26161732
Sekretær:	Jesper Bak Sørensen
Lokalt uddannelsesudvalg:	Henrik Bøgelund Nielsen, Anders Thyge
Prislisteudvalget:	Kristoffer Ernst Andersen Mob.: 28450703
Arbejdsmiljøudvalget:	Betina Ladegaard Steffensen
Suppleant:	Casper Eliassen

Tækkesvendens Landsbrancheklub indstiller som skuemestre:
Henrik Bøgelund, Kristoffer E. Andersen, Betina Steffensen
og Jesper Bak Sørensen

Læsø tænge- og tækkemand, Henning Johansen (t.v.), gav den amerikanske kunstner, Herb Parker, gode råd om den praktiske udførelse af tængningen af labyrinten.

NU RYKKER DET MED TANGTAGENE

Efter et langt indløb er der nu for alvor gang i tængningen på Læsø – tre huse bliver renoveret og får nyt tangtag i år, og samtidig er et helt nyt tangtag dukket op..!

TEKST OG FOTO: LEIF LADEFOGED OG JØRGEN KAARUP

10 års udviklings- og fundraising-arbejde kulminerer nu, når der for alvor kommer gang i en omfattende renovering og nytægning af Læsøs helt enestående kulturarv, tangtagene. Fra Sct. Hans den 23. juni og frem til slutningen af oktober kan turister og andre interesserede følge tække- og tængemand Henning Johansens arbejde med det helt specielle håndværk.

Center for Bygningsbevaring i Raadvad har kalkuleret, at det vil koste omkring 90 millioner kroner, hvis alle 36 ejendomme med tang på taget – eller rester af det – fordi bygningerne samtidig skal gennemgå meget omfattende renoveringsarbejde.

Foreløbig er der bevilget i alt 31 millioner kroner med A. P. Møller og Hustru Chastine McKinney Møllers Fond til almene Formaal som største bidragyder (19 mill. kr.), Slots- og Kulturstyrelsen følger efter (9 mill. kr.), og Augustinus Fonden har desuden bevilget 3 mill. kr. til at sikre, at Museumsgården får nyt tangtag.

GENBRUGSTANG

I maj og juni blev der opført et nyt tanghus på Læsø. Den amerikanske landart-kunstner Herb Parker udførte sit værk Laesoe Labyrinth i Læsø Historiepark kun 100 meter fra Gammel Havnevej 1 i Østerby, hvor det første hus udvalgt til renovering og nyt tangtag ligger.

Det er tungen fra det gamle tanghus, der er genbrugt i Herb Parkers labyrinth, som er resultatet af Læsøs deltagelse i Kulturaftale Nordjylland. Den fireårige nordjyske kulturaftale fra 2013 – 2016 har haft overskrifterne KulturKANten – Det overraskende Møde: Mødet – Mulighederne og Mangfoldigheden.

Som det afsluttende fyrtårnsprojekt inviterede KulturKANten alle interesserede kunstnere til at indsende forslag til et værk til placering i en af de 11 nordjyske kommuner. Af alt 134 forslag fra kunstnere fra mange forskellige lande valgte dommerkomitéen Herb Parkers forslag: At opføre en labyrinth af traditionelle byggematerialer som et rigtig godt bud til Læsø.

Herb Parker anede på det tidspunkt intet om ålegræs og tangtage, men ved Landshape-festivalen i Hanstholm i sommeren 2015 fik han overrakt fire sække med frisk ålegræs fra Læsø Tangbank. "Værsgo' at bruge det på taget af din lille bygning." Det var godt, nyt tang, der både kunne snos og drejes.

En aktiv flok Læsøboere havde på frivillig basis skaffet de materialer, som efter Herb Parker beregninger skulle anvendes i byggeriet: Cirka 3000 pilegrene og ca. 750 kilo stål, dels firkantede stålrør og dels almindelig tenderstål. Kun tungen var endnu ikke på plads – den skulle jo først lige tages ned fra huset på Gammel Havnevej.

Den 9. juni blev labyrinten præsenteret, og den vil indgå som en del af den fortælling, der forhåbentlig skal opleves af rigtig mange gæster med interesse for Læsøs globalt set enestående kulturarv.

Straatagets Kontor kommer til at spille en væsentlig rolle i formidlingen af Læsø-eventyret i både ind- og udland. Kontoret har foreløbig tegnet kontrakt med Læsø Museum for 2016, men det er håbet, at det vil lykkes at fundraise yderligere til formidling, også i de kommende år. ■

Herb Parker holder tale ved præsentationen af Læsø Labyrinten

Her er indgangen til den 70 kvadratmeter stor labyrint.

Det er genbrugstang, der er anvendt til taget.

Labyrinten har et areal på ca. 70 m². Man farer altså ikke vild i den, men man mister alligevel lidt af orienteringen, inden man når ind i midten, hvor der er opført et mødested, uden tag, og hvor der er udsigt til himlen. Her kan man sætte sig et øjeblik eller længere og nyde den tilfældige samtale med en anden besøgende eller lade tankerne flyve ud gennem taget og op i himlen og fundere lidt over livet og tilværelsen, inden man fortsætter sin vandring ud på den anden side af labyrinten og genfinder hverdagens retning og orientering.

Det mest fantastiske ved labyrinten er, at den har ramt Læsøs traditionelle byggematerialer. Pileflettet kender man fra saltsydehytterne på Rønnerne, og tangtaget kender man selvfølgelig fra tanggårdene.

Tangtaget på labyrinten supplerer historien om tangtage. Det genbrugte tang er fra slutningen af 1600-tallet – og flere af de nedtagne vasker kunne umiddelbart bindes fast omkring stållægterne i den nye labyrint og den løse tang var stadig særdeles samarbejdsvillig ovenpå de udlagt kviste og smågrene.

*Læsø Labyrinten kan opleves på adressen:
Læsø Historiepark, Ægirs Have,
Østerbyvejen 67, 9940 Læsø*

SPRØJTE

Tankkapacitet 125 liter
Ca. 3 hk Honda benzinmotor gx 120
Comet membranpumpe: 30 bar,
Retningsventil, 40 m slange
Slangerulle
Egenvægt 49 kg

Kr. 14.990,00

Vælg mellem Kulfiber eller Glasfiber lanse:

Kulfiber lanse	FaceLift	Kr. 9.549,00
Glasfiber lanse	FaceLift	Kr. 6.949,00

Teleskoplanse	7,60 meter
Justerbar vinkel	
Liftsystem	FLEX-Lift
Støttebøjle	Højrevendt

Vi kan også levere Glasfiber/Alu lanse

Kr. 5.749,00

Teleskoplanse	7,92 meter
Liftsystem	FLEX-Lift
Støttebøjle	Højrevendt

Alle priser er excl. Moms
Priser er gældende til medio 2016

Vi anbefaler

Carlo F. Christensen A/S
Kastbjergvej 15 – Hedegaard – 8585 Glesborg
www.carlofchristensen.dk
Tlf.: 86 38 76 66

- alt til stråtag

FIRE VOKSEN-“LÆRLINGE” ER I GANG

Der er stadig ledige pladser, hvis man ønsker at få et rigtigt svendebrev som tækkemand – også hvis man er fyldt 60

TEKST: HENRIK DALSGAARD & JØRGEN KAARUP
FOTO: JØRGEN KAARUP

“Man bliver aldrig for gammel til at lære”, siger den 62-årige lærling, Per Keis.

“Jeg er da spændt på, om jeg får en bedre afgang end min søn, for vi skal aflægge svendep prøve samtidig”, siger Per Keis, som er en af de 4, der er gået i gang med en såkaldte EUV 1 på Den jydsk Haandværkerskole. Hvis Per Keis består bliver han den ældste faglærte svend i Danmark.

“Jeg gør det for at vise, at det er godt at tage uddannelsen, også i min alder – jeg regner da med, at jeg har 10 år endnu i faget”, siger den nu forhenværende formand for uddannelsesudvalget.

De andre voksenlærlinge er Henrik Bøgelund, Benny Bælum og så en, der er ved at blive godkendt. Det handler om, at man nu kan komme på skolebænken og afslutte med svendebrev som tækkemand. Det gælder voksne over 25 år, såvel med under og over to års

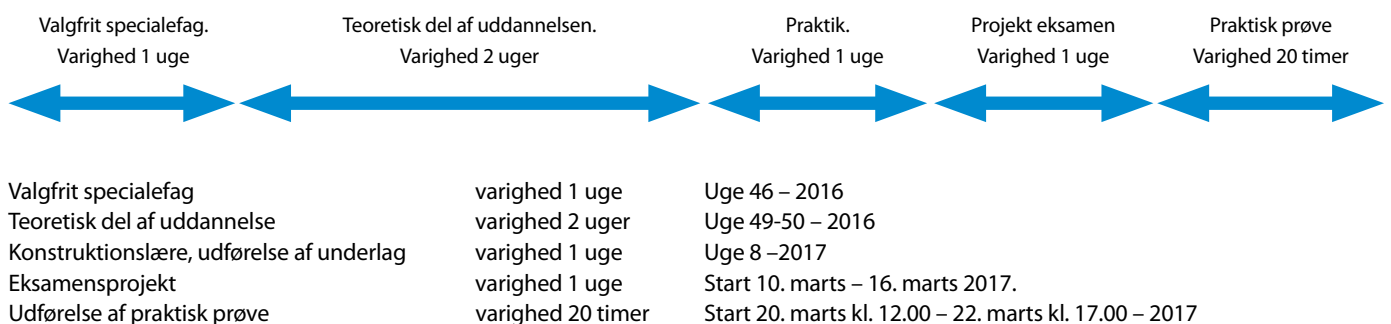
erfaring i faget. Også andre over 25 kan komme ind i tækkefaget, men så skal de tage den uddannelse, der svarer til den, unge under 25 får.

Det er stadig muligt at melde sig til voksenuddannelsen. Første skoleforløb er i uge 46, som er fra 14. november.

Skoleforløbene har en varighed af 1 til 2 uger. De er placeret i ugerne 46, 49-50, 8, 11 og 13. Dimissionsfest på Den jydsk Haandværkerskole fredag 24. marts 2017.

Eventuelle spørgsmål kan rettes til områdeleder Henrik Dalsgaard: hd@djhhadsten.dk tlf. 2440 6720.

EUV 1 FORLØB FOR TÆKKEMÆND 2016 – 2017

Dimissionsfest fredag 24. marts 2017 kl. 14.00 – 16.00

Vi har i mange år forsikret familierne Nielsen, Madsen & Pedersen o.m.a. - *hvad med din familie?*

HVIS DU REJSER
UDENLANDS,
BØR DU HAVE EN
PRIVAT
REJSEFORSIKRING

- Vi kan forsikre alle
- til konkurrencedygtige priser!
- ID-sikring mod identitetstyveri er gratis
meddækket på Familiens Basisforsikring 2
- Landsdækkende personlig service
- Stort lokalt kendskab med 24 timers service
- Fleksibelt nicheselskab - *kundeejet*
- Full service, også med
SOS-rejseforsikring-verden og AP Pension
- Familiens Dyreforsikring
- også med hunde- og kattesyge
- I mere end 100 år unik service og
produkter til *jordens folk*

Stråtag er også vores speciale

Vi kan forsikre alle!

- klik på:

www.garfors.dk

HOVEDKONTOR

Struergade 24

DK-2630 Taastrup

Tlf. +45 43 71 17 77

Fax +45 43 71 36 16

www.garfors.dk

E-mail: gaf@garfors.dk

Kort nyt

Afstandskrav halveret

Trafik og Byggestyrelsen har sat kravet til afstand til skel for stråttækte bygninger ned fra 10 til 5 meter, hvis taget vel at mærke er brandsikret og dermed er et stort skridt taget for at nå målet om at få stråttaget ind på mange flere nybyggede huse.

Den 20. juni blev Sepatec-systemet brandtestet på DBI efter de nye retningslinjer. Forsøget faldt heldigt ud, så i begyndelsen af juli vil Sepatec brandsikring være omfattet af de nye regler om 5 meter til skel. Når denne godkendelse foreligger, vil der blive udsendt nyhedsmail til alle tækkemænd om det, lige som pressen vil blive informeret. Desuden vil der være tema om denne ændrede risikovurdering af brand i næste udgave af Tæk.

Tækkebranchens mangeårige kamp for at få afstandskravet reduceret er hermed endelig lykkedes. I første omgang gælder det for tage, der er brandsikret i henhold til nedenstående, men som nævnt forventes det, at også den mest anvendte type brandsikring, Sepatec, bliver tilsvarende godkendt.

Her er teksten fra Trafik- og Byggestyrelsen:

For så vidt angår stråttage for enfamiliehuse mv. gælder jf. eksempelsamlingen afsnit 7.10, at afstanden til skel for fritliggende enfamiliehuse, sommerhuse, campinghytter og dertilhørende småbygninger bør være mindst 5 m, såfremt stråttaget er brandsikret. Ved brandsikring forstås her, at stråttaget er udført af traditionelle tagrør og tækket direkte, uden bagvedliggende hulrum, på en bagvedliggende bygningsdel klasse EI 30 [BD-bygningsdel 30] udført af materiale klasse D-s2,d2 [klasse B materiale]. Tagdækningen af strå fastgøres til underliggende bygningsdel med ubrændbart materiale.

For yderligere information:

Se www.bygningsreglementet.dk

Tæk reddet

Med bestilling af 50 abonnementer til organiserede tækkesvende to år har fagforbundet 3F ydet en meget stor indsats for at sikre økonomien og dermed bevare Tæk som blad. Aftalen med 3F er to-årig og træder i kraft pr. 1. juli i år. Samtidig er det lykkedes at spare på omkostningerne ved produktion af Tæk, lige som de to laug har ydet et ekstraordinært bidrag på hver 5.000 kr., så de hver især i år betaler 35.000 kr. i støtte til bladet.

Indtil bestyrelsen i Straatagets Kontor – eller laugene – eventuelt kommer på andre tanker fortsætter udgivelsen af Tæk derfor de kommende to år.

Appellen i Tæk nr. 1, "Ud med raslebøssen", fik kun 6 tækkemænd til frivilligt at yde et bidrag.

Hermed en stor tak til 3F og tækkemændene Martin Busk, Torben Møller Remset, Kim M. Hansen, Per Ringgaard, Eg Westergren og Fleming Grøfte for jeres bidrag.

Ny lærer på skolen

Ny lærer i tækkespecialet på Den jyske Haandværkerskole bliver Karsten V. Hansen, der dermed afløser Ruud Conijn. Karsten har 21 års erfaring som selvstændig tækkemand i rygsækken er udlært hos tækkemand Ib Halkjær, Ulfborg. Inden da tog han HF og siden blev han også udlært tømrer.

I sit firma, der også importerer tagrør fra Kina og Ukraine, er der tre ansatte, en voksen tækkelærling, en tømrer og en tækkesvend – og så vi ikke glemme fruén i huset, Heidi, som styrer kontoret og omliggende remisser.

Hvorfor jobbet som lærer..!

"Fordi jeg har lyst og mener, at jeg kan bidrage med noget", lyder det fra Karsten, der kender til at lære fra sig efter tre lærlinge, som skuemester og i forbindelse med Skills.

I hjemmet i Tvis ved Holstebro er der tre børn, alle piger.

Byggeriet går frem i 2016

En prognose baseret på dataindsamlinger fra mere end 13.000 byggeprojekter viser, at især boligbyggeriet går frem, men også energi- og renoveringsopgaver bidrager til en skønnet vækst på 7 % i forhold til 2015.

Det er Byggefakta A/S, der står bag prognosen. Hele Sjælland, inklusive København, tegner sig for den suverænt største vækst, hvorimod f.eks. Region Midtjylland forventes at falde med 19 % i 2016 ift. 2015.

Samlet stiger aktiviteten på boligområdet med 17 %.

Drone over Låsby

Der var en drone i luften, radioindslag i æteren og stor interesse fra mange sider, da der blev høstet tækkemiscanthus ved Aarhus en solskinsdag i april

TEKST OG FOTO: JØRGEN KAARUP

Det er nogle imponerende gode strå, der er kommet ud af marken ved Låsby, selv om det kun er andet år, miscanthus'en vokser her.

Nu efterlyses en eller flere tækkemænd, der vil købe høsten direkte fra marken, dvs. uden at bundterne er færdigrensede.

Imponerende flotte strå og i alt 1.425 høstbundter var, hvad der blev læsset af høstmaskinen fra Uggelhuse Tækkerør, da den efter en formiddags kørsel på marken ved Låsby vest for Aarhus var færdig.

Høsten er vurderet af flere erfarne tækkemænd, der kender til brugen af miscanthus, og alle er enige: Særligt fint materiale, og imponerende godt resultat i betragtning af, at det er 2. års-høst.

Men nu og her er høsten lagt på lager, for det har ikke været muligt at finde en tækkemand, der vil købe årets høst. Og det er skidt for det projekt, Straatagets Kontor, SEGES, Aarhus Universitet, Miscanthus A/S og flere andre nu for tredje år har gang i. Et væsentligt mål med projektet er nemlig at fremme afsætning og brug af tækkemiscanthus som et miljørigtig og dansk produceret kvalitetsprodukt.

EFTERLYSNING

Så nu efterlyses en eller flere tækkemænd med interesse i at få erfaring med miscanthus, fra mark til tag... En stor udfordring i projektet – og dermed også for den landmand i Låsby, der har tilplantet 1,6 hektar med tækkemiscanthus – er at få bundterne rensset efter høst. Der arbejdes på at udvikle en høstmaskine, der helt eller delvist kan gøre det – men lige nu ligger årets høst en lade på gården i Låsby.

Både dette års høst og måske også næste års skulle gerne renses af den tækkemand, der køber partiet. Dvs. at især bladrester skal sorteres fra. Der er stort set ingen knækkede strå i høstbundterne.

Carl Ejner Bastrup er landmanden med de 1,6 hektar tilplantet med miscanthus, og han har tre motiver til det:

“Elefantgræs har en god miljøprofil i forhold til både pesticider og kvælstof, det er en meget vildtvenlig afgrøde, og så håber jeg da også, at der på sigt vil være god økonomi i at dyrke den, men den kan kun den videre udvikling vise”, siger han.

GOD FORRETNING

Projekt “Naturens eget stråtag” fortsætter med at inspirere nye avlere til at plante tækkemiscanthus og foreløbig har to landmænd vist interesse for at plante i foråret 2017. Hvis der kommer tilstrækkeligt mange hektar i Jylland vil det gavne økonomien i høst og rensning. Det er nemlig her, det halter. Så længe, der er få og små arealer, bliver udgifterne til høst og rensning uforholdsmæssigt høje.

Det kunne der rådes bod på, hvis en eller flere tækkemænd gik ind for og købte høsten direkte fra marken og derefter selv sørger for, at rensningen bliver rentabel.

På Lolland-Falster og Sjælland har Miscanthus.dk A/S sikret en god forretning for de avlere, der tilsammen har omkring 52 hektar miscanthus. Den oprindelige projekt-idé fra Seges og Straatagets Kontors side var, at der skulle etableres mellem 50 og 80 hektar med tækkemiscanthus i Region Midtjylland, fordi så store arealer ville sikre forrentning af maskiner, placeret et sted i området. Det er store transportomkostninger og et meget lille areal, der lige nu er en udfordring avlere som Carl Ejner Bastrup i Låsby. ■

Kontakt Straatagets Kontor på tlf. 21 25 91 88 eller mail joergen@kaarup.eu hvis du har interesse i at være med i at udvikle miscanthus som tækkemateriale i Jylland

BRANDIMPREGNERING

PROBLEMER MED AFSTAND TIL SKEL

Her kan MAGMA-FIRESTOP typisk hjælpe til en dispensation.

Vi har Rigtig meget erfaring med manglende afstand til skel.

Ring for hjælp. tlf.: 62219600

www.magma-firestop.dk

Afsender: Straatgets Kontor, Vennepunktet 9, DK 8300 Odder

*Her er nogle af de
40 arkitektstuderende,
der i maj måned tilbragte
nogle dage hos Frank Erichsen,
DR's bonderøv, for at lære
om og praktisere gamle
håndværk, herunder tækning.*

tæk

2 • 2016
STRAATEGETS KONTOR